

**Міністерство освіти та науки України
Національна академія педагогічних наук України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України
імені Івана Зязюна
Inštitút Juraĵa Páleša v Levoči in The Catholic University in Ružomberok (Slovakia)
Institute of physiology and pathology of hearing (Poland)
International Center of Hearing and Speech MEDINCUS (Poland)
Всеукраїнський респіраторний клуб
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Науково-методичний тренінговий центр соціального і
професійного розвитку людини
Науково-методична Лабораторія з охорони, розвитку та вдосконалення голосу
представників голосомовних професій**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

I Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції

**«ГОЛОС ПРЕДСТАВНИКІВ ГОЛОСОМОВНИХ ПРОФЕСІЙ:
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ, ДОСВІД ТА ІННОВАЦІЇ»**

16 квітня 2019 року

Харків 2019

УДК 37.013:612.78
ББК 74.580.22

Збірник наукових праць I Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції «Голос представників голосомовних професій : актуальні проблеми, досвід та інновації» - Харків: ХНПУ, 2019. – 165с.

Відповідальність за зміст, стилістику, орфографію та пунктуацію статей несуть автори

*Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол №4 від 10.05.2019 р.*

Видається в електронному вигляді

© Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2019

<i>Самарська О. Л.</i> Дикція та артикуляція як важливі елементи роботи над вокально-хоровим твором.....	142
<i>Сімакова С. І.</i> Феномен художнього образу в науковій проєкції.....	146
<i>Тризна В. В.</i> Становлення жанру естрадної пісні на Україні: витоки та періодизація.....	149
<i>Хуторська А. Й.</i> Використання традиційних та новітніх методів навчання співу для подолання негативного впливу сучасної поп-культури на співаків-початківців.....	153
<i>Царук С. М.</i> Вокальна школа професора О. Мишуги (поч. ХХ ст.).....	156
<i>Чжоу Мін</i> Виховання естетичного смаку в майбутніх музично-педагогічних працівників засобами голосової культури.....	163

ФЕНОМЕН ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ В НАУКОВІЙ ПРОЕКЦІЇ

Проблема визначення та специфіки художнього образу привертала увагу дослідників упродовж усієї історії розвитку наукової думки. Споконвічне (свідоме чи позасвідоме) бажання проникнути у внутрішній світ людини, опанувати механізмами впливу на неї привело до виникнення теоретичної проблеми образу. Дослідження, які розкривають питання художнього образу відносяться передусім до філософських, естетичних, мистецтвознавчих, філологічних галузей тощо. Науковцями надаються численні спроби визначення поняттю «образ» та «художній образ» зокрема.

Філософська проблема образу розглядається ще в теоретичних працях Платона. В інтерпретації античного філософа образ – це відображення певної речі, «ідея», що є конструюючим принципом побудови твору як художнього цілого, визначальна внутрішня сила її буття. Поняття «ідея» слугує в естетиці Платона методологічним принципом аналізу специфічної художньої реальності, де кожен найдрібніший образ віддзеркалює логіку твору як художнього цілого.

Продовження теорії художнього образу можна виявити в навчанні Аристотеля про «мімезис» – про вільне наслідування художником життя, в його здатності виробляти цільні, внутрішньо влаштовані предмети і про пов'язаний з цим естетичне задоволення.

Теорії феномену образу в широкому сенсі та специфічно художнього образу здійснюється в естетиці представників пізньої античності (К. Александрійського, Тертуліана, Орігена та ін.). За їхньою філософією, світ сприймався як конкретно-чуттєве втілення задуму Митця, а тому прояснити його видавалося можливим завдяки поняттям: «образ», «символ», «знак».

Цілісна теорія художнього образу як формуючої основи життєвості твору мистецтва розгорнута в естетиці класиків німецької філософії (І. Кант,

Ф. Шеллінг, Г. Гегель). В їхній філософській системі мистецтво постає невід'ємною складовою духовного буття на ґрунті художньої образності в єдності з його символічно-знаковою природою.

Активізація процесу дослідження проблематику художнього образу продовжується в XVIII ст., пов'язуючись з іменами визначних філософів Г. Лессінга, Д. Дідро, Ф. Шіллера та ін. У своїх роботах вони наголошують на розумінні художнього образу як утіленні світоглядницьких ідей митця.

Провідними для розуміння та вираження образу художнього твору, зокрема музичного, є погляди видатного філософа О. Лосева. Зміст музики, на думку філософа, передається образами, але ж не простими, а образами-символами, що вказують на якусь невимовну таємницю, приховану під ними. Категорія образу-символу тлумачиться вченим у контексті повідомлення певного смислу, який митець має трансформувати таким чином, аби його можна було передавати та розуміти [1, с. 6].

Естетична теорія (А. Бергсон, В. Бичков, Ю. Борєв, В. Мовчан, Д. Лукач та ін.) розглядає художній образ в єдності об'єктивного і суб'єктивного. На їхню думку, спілкуючись із художнім образом, реципієнт має змогу отримати об'єктивну інформацію щодо його створення та водночас відчувати власні переживання, відчуття, дати йому свою оцінку. Так, вітчизняний естетик Ю. Борєв визначає художній образ як «єдність об'єктивного і суб'єктивного», що говорить про те, що в образ входить не тільки матеріал дійсності, створений художником, а й його ставлення до зображуваного.

Філософські погляди вітчизняного науковця Л. Тимофєєва визначають особливістю художнього образу його естетичну сутність, що відрізняє його від поняття «образ» як узагальненого відображення дійсності у формі одиничного, індивідуального.

Проблема художнього образу в естетичному вченні О. Потебні розглядається в зв'язку із його здатністю перетворювати речі, творити нову ідеальну дійсність. О. Потебня підкреслював особливий характер впливу мистецтва на людину, на відміну від дії природи [2, с. 544].

Розглядаючи феномен художнього образу, слід звернути увагу на наукові дослідження в галузі психології творчості (Б. Ананьєв, І. Гальперін, Л. Виготський, А. Леонт'єв, С. Рубінштейн та ін.). У рамках психологічних наук образ виступає в якості ментальної репрезентації в свідомості людини внутрішніх переживань, почуттів, емоцій (психоаналіз) або об'єктів зовнішнього світу (вітчизняна психологія). Науковці наголошують, що саме художні образи, які є досить складними структурними утвореннями, уособлюють своєрідність художнього мислення і визначають рівень його розвитку та сформованості.

Музикознавство також займається проблемами художнього образу, змісту музики, засобами його вираження. Наукові дослідження (Н. Антонєць, Л. Виготський, Б. Теплов, І. Гальперін, Л. Мазель, В. Медушевський, Є. Назайкінський, Г. Ципін та ін.) доводять, що музичний образ, що розгортається в часі, важко передати словами, але його можна емоційно відчувати через динамічний характер звукового потоку, завдяки пульсації ритму, гармонії тощо. Саме завдяки емоційному змісту художніх образів музика найбільш повно відтворює дійсність.

Таким чином, художній образ у науковому просторі є складним феноменом, виступаючи у той же час основною категорією створення і розуміння творів мистецтва. Він вважається особливою формою естетичного освоєння світу, за якою зберігається його предметно-чуттєвий характер, його цілісність, життєвість і конкретність.

Список використаних джерел

1. Лосєв. А. Ф. Проблема символа и реалистическое искусство / А. Ф. Лосєв. М., 1976. – С. 6.
2. Потебня А. А. Эстетика и поэтика / А. А. Потебня. – М., 1976. – С. 544.